

כב:

עין משפט
נר מצוה

ד א מ״י פ״ג מהלכות אסורי זנות ה' טו:
ה ב מ״י פ״ב מהל' אסורי ביאה הל' ו סמג לאלוין קל' טור אה״ע פ״י כד:
ו ג מ״י שם הלכה טז סמג שם טו״ע אה״ע פ״י כב סעף יח:
ז ד מ״י שם טו״ע שם סעף יז:
ח ה ו ז מ״י שם ה' ה ו ז סמג שם טור אה״ע פ״י כד:

רבינו חננאל

לוקחין מן העובדי כוכבים בהמה לקרבן ואין חוששין לא משום רובע ולא משום נרבע כו'. ופרקי' משמיה דרב עובד כוכבים חס על בהמתו ונקבות שלא תיעקר זכרים שלא יוכשרו. ואם תאמר דדלמא רועה רבעם רועה נמי כיון דידעי חד לחבריה ופטרואין בהמה מרגישין כי רבעה ומתירא מפני הפסד שכרו ואינו רובעם. אמר רבה היינו דאמרי אינשי מכחבא גללא בזוג. פ"י א) מכחבא גלל בוע כלומר שעט ברזל חנידוי נובק ורובק הצור שהוא אבן גלל. כך רגלא בחבריה ידע פ"י רגלא אדם הממונה על בהמה ומחזר על הנכנסין ויוצאין ומרגיש בנזבין המכס. כגורסי' בפסחים ב) והוא דרשש בהו רגלא. ומקשי' אי הכי הא דתני ר' יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תישרי בר כי בר באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא נימא כיון דמורי בה קמי אינשי מירתתא ולא מירבעא ליה. ופוקינן כיון דכל מה דהוי שריא ליה אומצא מסריך בה. אמרה אמאי עבר הכי משום אומצא דשרינא ליה. ומפני מה אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים ולא זכרים אצל כו'. מפני שהעובדי כוכבים מצויין בנות אצל נשי חבריהן פעמים שבא ואינו מוצאה ורובע בהמה. איבעי תימא אפי' מוצאה בהמת ישראל חביבה ליה. דאמר (מז) [ו'] יוחנן כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא. ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. עובדי כוכבים [שלא עמדו על הר סיני] לא פסקה זוהמתן. וכן עופות. דא"ר יוחנן ראיתי עובד כוכבים שלקח אורח מן השוק רבעה חקא צלאה ואכלה. וערבי אחד קנה ירך מן השוק חקק בה כרי רביעה רבעה צלאה ואכלה

א) וכן הוא בערוך ערך גלל ב' בשם רבנו.

ג) דף סו ע"ב ונלפניו שם הגי' דילל אף רבנו נראה דגרים שם רגלא ואכן רבנו שם נראה דגרים כני דיון וכ"ה בערוך ערך דיל' וע"ע.

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

ורמינהי לוקחים מהם בהמה לַקרבן. תימה אדמותיז מצרייתא אמתני' לירמי מתני' אהדדי אין מעמידין ורמינהי מקום שנהגו למכור מוכרין אלמא לא חישינן לרביעה ולשני נמי כדמשני הכא ועוד קשה אמאי לא שני הכא שינויא קמא

דרב דלעיל (דף יד:) מקום שהתירו למכור כו' וי"ל דהויא רומיא דמתני' כצר מרמה לה צפ"ק (שם) ושניה שפיר ואע"ג דהכא נמי נחית לשנויי שנויא קמא דרב מקום שהתירו ליקח מהם להקריב דלא שני הכא דמידוך דהכא הא צמקום שאסרו למכור אסור ליקח אלמא איכא דוכתא דחשידי ותקשי א"כ כל הנך קראי דמותבי מינייהו רצנן לירא' לקמן צשמעתין דמשמע צהו שמותר ליקח מן העובדי כוכבים צהמה לקרבן ונלטרך להעמידם צמקום שנהגו למכור מפני שאינם צשודים על הרביעה ואין זה יכול להיות דהא מייתי קראי דמגרים וכנען ופלשמים דקי"ל שהן צשודים על הרביעה וגם כל אןן קדר שהם ערציים הס צשודים על הרביעה צדמשמע צמקון ערצי אחד לקח ירך מן השוק כו' ועוד תקשי אטו ניקום ונימא' להו לקראי א) כי כתציהו צמקום שנהגו למכור כתציהו ונראה דמהאי טעמא דהר ציה רב לעיל מהאי שנויא דמקום שנהגו למכור כו' לפי שלא היה יכול להעמידו כאן ועו"ל דידע שפיר שינויא דעובד כוכבים חס על צהמתו ומ"מ פריך מהכא דלוקחין דס"ד דליכא למישא לרביעה כיון שצא למכרה ומשני דלעולם חייס שפעמים אינו יכול למכרה או נמלך וניחא נמי לרבינא ולרבי פדת דצמקון וא"ת כיון דמוקמינן היתר קרבן צכל מקום אף צמקום שנהגו שלא למכור תיקשי לן מכל מקום כיון דמה שאין אנו ט) מעמידין משום חשש רביעה הוא צקרבין אף התירו וי"ל דמקום שנהגו שלא למכור מנהגא הוא דליכא הא אסורא ליכא ולענין קרבן אפילו מנהגא ליכא שאס היו נוהגין לימנע מליקח מהם צהמה לקרבן אין לדצר סוף דא"א שלא יתעצרו צהמות של מקום שנהגו שלא למכור עס צהמות שנהגו למכור ע"י משא אמתן וכל קצוע כמחצה על מחצה דמי ומצהמות הנולדים מציתו של ישראל אין דיי ליקח לקרבן משום דשכיחי מומי דפסלי אפי' צדוקין צצעינן:

מוקצצה. פירוש שיחדו לתקריבות עבודת כוכבים ומסרו

לכומרים והאטילוהו כרשיני עבודת כוכבים אצל יחוד גרידא אינו כלום דאין הקדש לעבודת כוכבים (לקמן מד:) כדמשמע (צפ"צ דתרומה) [כ"ל דתמורה צצ"ו (דף כט.)]: **א' איתא דאקצייה לא**

חוח **מזבין** ל"ה. לרווחא דמילתא נקטיה כלומר אפילו צמקום דשכיחי דמקאן ופלחו אין לחוש דמדמוצין ליה דצלחו האי טעמא צסתמא לא חישינן לדלמא מקאן ופלחו אסרינן ^ו למכור אלא משום חשש רביעה ולא משום חשש המוקצה ונעצד: **רגלא** בחבריה ידע. צקונטרס גרים רגלא צרי"ש לשון רגיל כמו לא רגל על לשונו (פהליס טו) ור"ת גרס כפירוש הערוך ^ו דגלא צדלי"ת לשון שקרן שכן מתרגס (משנ' טו) צמשפט לא ימעל פיו לא דיגל פומיה וה"ק שקרן צצבור מזכיר וכן ההוא דפ' צמה אשה (שבת סג.) שני תלמידי חכמים המדגילין זה לזה צהלכה הקצ"ה אהבנן שנאמר ודגלו עלי אהבה ומפר"ת המכחישינן זה לזה ואינם עומדים על העיקר אפי' הכי הקצ"ה אהבנן ולהכי קאמר והוא דידעי לורתא דשמעתא ולית להו רצה (ב) למגמר מנייהו וצמדדש נמי משמע ודגלו לשון מעשיתו דקאמר מניין לקורא צתורה שקרא לאהרן הכן שינא פ"י שאע"פ שלא יקרא האלף שנאמר ודגלו עלי אהבה אצל רש"י פירש מדגילין לשון דגל צשקהילים קהלות צצבים וקשיא דאס כן מה ראייה לרייך פשיטא שנאציס לפני המקום: **דאמר** מר חביבה ע"יהם בהמתם שר' ישראל. לא נודע לרי' מהיכן נפקא עיקר דצר זה: **עובדי** כוכבים שר'א עמדו ע"ה הר סיני. ונראה ^ו דגרים נמי דפסקה זוהמתן היינו משום דאף על גב דאיניהו לא הוו מזלייהו הוו ט):

עבודה זרה

רובע ונרבע ומוקצה ונעצד פסול לקרבן דתניא צצ"ק (דף מ: מן הצהמה" ולא כל הצהמה להוציא את הרובע והנרבע מן הצקרי" להוציא את הנעצד מן האלף" להוציא את המוקצה: **מוקצה**. שהקצהו ויחדהו לתקריבות עבודת כוכבים: **נעצד**. שעשאו עבודת כוכבים והשתחויה לו: **צשלמא מוקצה ונעצד**. אף ע"ג דודאי חשידי לא קשיא לן דאס איתא דפלחיה כו': **אלא רובע**. אי חשידי ליחוס: **שלא סיעקר**. נעשית עקרה הילכך לא רבע לה אצל אדידן לא חייס כשעומדת צפונדקי: **זכרים מאי איכא למימר**. ניחוש דלמא רבעה עובד כוכבים דהכא ליכא עיקור חזכר נמי מיפסיל צנרבע דהא קרא דנרבע דמן הצהמה צעולה כתצי ועולה זכר הוא וקאמר להוציא את הרובע ואת הנרבע: **דלא וליחוש דלמא רבעה רועה**. דהא לאו ידידיה היא ולא חס עליה: **אינוו דידעי צצדדי**. חד צצצריה דאורסייה למירבעה: **מיירפס**. רועה מיניה דחי מיעקרא מרגיש עובד כוכבים וקא' מצע ליה מיניה. א"נ כל שעתא אחי חזי לה: **מכתצא גללא צוע רגלא צצצריה ידע**. מכתצ שקורין גרפי"א ושל צרזל הוא קורע ורופס את הגלל שייס כלומר השייס שהוא קשה ירא מן המכתצ לפי שהוא מכיר צו וכן רכיל וצליעל מכיר צצצירו וירא מפניו. רגלא א) [רכיל] כמו (פהליס טו) לא רגל על לשונו וכן וירגל צעצדך (שמואל ב צ יט): **זכרים צצצריה ידע** לזנון. לקרבן הואיל נחשדי עליה דלמא ארבעתיה עלה דליכא הכא עיקור ולא כחש צצר: **כיון דמיסריך**. זכר צתרה ורודפה כל שעה אס מיוקק לו מירתמא שיצינו צני אדם צצצר אצל צדידן אי מוקמינן לה גצה לא מירתמא דלפוס שעתא הוא דקאי גצה: לא סרצי **כלנא**. ששא מתארה ותרביענו עליה: לא סארי צר צי רצ צאושפיזא. דאצב דלניע לא מירתמא שינא' קול אס תבעל לו: **צניע** נפ. ואיכא למישא דכפרישית: **אלא כלנא**. הא אמתת כיון דמוגרי צה ורודפה מירתמא האשה: אמרי לא דמי כלנא לשאר צהמה: **דיזון דני שדיא ליה אומנא מיסריך**. כל שעתא צתרה לא מירתמא דצצרה אי מיסריך צתראי מימר אמרי אינשי אומנא הוא דשדיא ליה: **אומנא**. מעט צצר: **נקבות אלל נקבות מ"ט** לא מייהדינן.

דקתני צצרייתא צצ"ק (דף טו:) דאפילו נקבות אלל נקבות לכל דאפילו נקבות אלל נקבות לכל **הר סיני**. ונתקנו מכל רבינא מייחדינן: **ישראל שעמדו** על הר סיני. ונתקנו מכל מוס דככתצי (שיר ד) כולך יפה רעימי ומוס אין צן: חוח **מזבין** ל"ה. לרווחא דמילתא נקטיה כלומר אפילו צמקום דשכיחי דמקאן ופלחו אין לחוש דמדמוצין ליה דצלחו האי טעמא צסתמא לא חישינן לדלמא מקאן ופלחו אסרינן ^ו למכור אלא משום חשש רביעה ולא משום חשש המוקצה ונעצד: **רגלא** בחבריה ידע. צקונטרס גרים רגלא צרי"ש לשון רגיל כמו לא רגל על לשונו (פהליס טו) ור"ת גרס כפירוש הערוך ^ו דגלא צדלי"ת לשון שקרן שכן מתרגס (משנ' טו) צמשפט לא ימעל פיו לא דיגל פומיה וה"ק שקרן צצבור מזכיר וכן ההוא דפ' צמה אשה (שבת סג.) שני תלמידי חכמים המדגילין זה לזה צהלכה הקצ"ה אהבנן שנאמר ודגלו עלי אהבה ומפר"ת המכחישינן זה לזה ואינם עומדים על העיקר אפי' הכי הקצ"ה אהבנן ולהכי קאמר והוא דידעי לורתא דשמעתא ולית להו רצה (ב) למגמר מנייהו וצמדדש נמי משמע ודגלו לשון מעשיתו דקאמר מניין לקורא צתורה שקרא לאהרן הכן שינא פ"י שאע"פ שלא יקרא האלף שנאמר ודגלו עלי אהבה אצל רש"י פירש מדגילין לשון דגל צשקהילים קהלות צצבים וקשיא דאס כן מה ראייה לרייך פשיטא שנאציס לפני המקום: **דאמר** מר חביבה ע"יהם בהמתם שר' ישראל. לא נודע לרי' מהיכן נפקא עיקר דצר זה: **עובדי** כוכבים שר'א עמדו ע"ה הר סיני. ונראה ^ו דגרים נמי דפסקה זוהמתן היינו משום דאף על גב דאיניהו לא הוו מזלייהו הוו ט):

רבינא

מסורת הש"ס

א) [מוספתא דפ"ב], ב) [נעל' טו.], ג) [נעל' טו: מוספתא דפ"ג], ד) צ"מ עא', ה) [טוין לת, ו] שבת קמו. יצמות קג. ו) ויקרא א], ח) כ"ה צדפריי, ט) מוכרין. מהרי"מ, י) [צס"א: מדלא אסרינן], כ) [נפך דגל אמונס צעך גלל ב' גרים צשם רבינו חננאל ורגילא צרי"ש וע"ע מה שפירש על זה], ל) דגסרי נמי גרים נמי כל"ל. מהרי"ס, מ) [כל זה הוא להדיא צצבת קמו. וא"כ מלת ונראה עיין צחדושי הלכות וצמהרי"ס],

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה וצמינו וכו' כי צצמיננו צמקום שנהגו למכור צצציהו: ב) ד"ח רגלא וכו' ולית להו רצה במתא למגמר מיניה וצמדדש:

לעזי רש"י

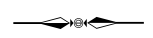
גרפי"א. מכפב, חרט.

מוסף רש"י

שלא תעקר. שנעשית עקורה צרביעה (לעזי' טו). אין מוסריין בהמה כו'. משום רביעה (לעזי' טו). לא תרבי כלבא. לא גדל כל צשא תקלל עמו (ב"ב עא.). צניע לה. מוחק צנוע הוא צעויה שאס יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר (שם ע"י) וצנוותא שלא ידע (שם) מירתתא. להיות נרבעת לו (שם). בשעה שבא נחש על חוה. כשנתן לה ע"ה לאסל מן העץ צא אליה דכתבי (בראשית ג) הנחם השאלח, לשון שואלין (שבת קסח.).

מסורת הש"ס

- ↑ כחצות כו: ז) (סוכה לו: וט"ז, א) פרה פ"ב מ"א, (ד) סוטה מז, (ה) [פרה פ"ב מ"א ע"ש], (ו) [גמדרג יט], (ז) [כל זה שייך לעיל כד"ה עודה].

תורה אור השלם

- ↑ זאת תקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל וקחו אליך קרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה במדבר יט ב על:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה על וכו' משום דשם נתרצית לו. עיי לקמן דף ע"ב מוס' ד"ה אכא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבינא וכו' ולכנר רבעה לא חיישין:
(ב) ד"ה וכו לא מדי אין להקשות. י"ב כהא לישנא הוא דנף מד לקמן ובסוריות ספ"ב ובינמות דף גט ע"א:
(ג) ד"ה לא ס"ד דו"ה דמשום דו"ה לא הדי"א:
(ד) תוס' ד"ה על ידי וכו' שאין תלות שנתרצית:

מוסף רש"י

ע"י ממון מותרת לבעלה. דמרתמי להפסד ממון ואינן מפקינן אסורא (תובנות כו:). ע"י נפשות. שהיה נדונת למות, אסורה לבעלה. דהולכי וניהני צה הפקר חוששין שמה נתרצה באשת מהן (שם), וחו לא מיירי. אין לזון אחר דבר זה (סוכה לו:). אין להשיב על כך (יבמות טז. וקדושין כא:). תנו לנאקשוי מידי (שחיבין קא) ליכא לנטיי מידי (גמדרין סב:). אין להקטע בדבר זה (שם סו:). הניחז עליהן. על פיה (סוטה מז. ושם: עליה), עודה של שקין. אגריה של שקין (שם). פסלה. ונע"ג. דללו עול הוא ונעליה לחודיה מופסלה עולה, נעליה לחודה ואפילו שלא משכה (שם), ובעגלה עד שתמשוך. שחטטלט המאש מעט, דבעגלה כתיב אשר לא משכה (שם).

רבינא. מהדר לתרוצי תנתי' וברייתא דלעיל לעולם חשדי ומתני' לכתחילה קתני דאין מעמידין משום דלמא רבע לה וברייתא דקתני אין חוששין משום רובע משום גרבע דיעבד דמשום לשעבר קבעית למיסרה דלמא כבר רבעה ולכבר (א) ארבעה לא חיישין:
ו**מנא סימרא**. דלמידי דחשדי ציה שני לן צין לכתחילה צין לדיעבד ולכתחילה לא מייחדין ליה צהדייהו והיכא דלימיחד לא מיתסר ולא אמרינן נבעלה לו: ע"י **ממון**. שהיתה חייבת ממון מותרת לבעלה:
הפסד ממון. דסבר אי צעילנא לה תו לא פרע לי בעלה מידי: **סדע**. דמשום הפסד ממון הוא דשרי לה דקתני על ידי נפשות שנתחייבה הריגה אסורה לבעלה אלמא היכא דלא מירתת להפסד ממוןו אפקורי מפקר לה וחיישין שמה נבעלה לאחר מהן צרנון. ואית דמוקמי לה באשת כהן דמיתסרא באונס וראשון עיקר דכחצות (דף כו:). מוכח דבאשת ישראל קאי: וסו לא מידי. (ט) אין להקשות על דבר זה דודאי טעמא ע"י ממון מותר משום דחיש עובד כוכבים להפסד ממוןו: **פרס חטאת**. פרה אדומה: ה"ג **ממאי דלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעיה וטעמא דר"א כו': עודה של שקין**. שקין הרבה ריקנין קשורין צידת: **פסלה**. דכתיב^(א) אשר לא עלה עליה צהעלה צעלמא: ו**צעגלה**. עגלה ערופה אינה נפסלת צהעלאת עול: **עד שתמשוך צו**. דכתיב צעגלה (דברים כה) אשר לא משכה צעול. ^(ב) (לישנא אחרינא עודה עץ שטווין צו שקין): (ג) לא ס"ד. דטעמא דר"א משום עודה: **דמשום הנאה פורתא**. להקל מעליו משוי מעט: לא **מפסיד טובא**. דמיס יקריס של פרה אדומה אלא ודאי טעמא משום רביעה הוא: יקחו. ימכרו קרי ציה ויקחו: אלא

קיוהה כתיב בהו ודלמא עד

כ"כ צודאי ואיכא למישא דלמא רבעה: **ע"ג ידי ממון** מותרת אבערה. פ"ה דמייירי באשת ישראל וקשיא דא"כ היכי מוכח דשריא דאמר הא אבתחילה הא דיעבד.

רבינא אמר לא קשיא הא לכתחלה הא דיעבד ומנא תימרא דשאני בין לכתחלה בין לדיעבד דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שחשודין על העריות ורמיניהו (א)האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה לבעלה אלא לאו ש"מ שאני לן בין לכתחלה לדיעבד ממאי דלמא לעולם אימא לך אפילו דיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמתיירא משום הפסד ממוןו תדע דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה (ו)תו לא מידי רבי פדת אמר לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן (ד)דתנן גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים וחכמים צמיתירין מאי לאו בהא קמיפלגי דר"א סבר חיישין לרביעה ורבנן סברי גלא חיישין לרביעה ממאי דלמא דכ"ע לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דרבי אליעזר כדרב יהודה אמר רב (ז)דאמר ר' יהודה אמר רב יהניח עליהן עודה של שקין פסלה ובעגלה עד שתמשוך בה מר סבר חיישין ומר סבר לא חיישין לא ס"ד משום ניהא פורתא לא מפסיד טובא ה"ג לימא משום הנאה פורתא לא מפסיד טובא התם יצרו תקופו ודלמא דכולי עלמא לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דר"א כדתני שילא דתני שילא מ"ט דר' אליעזר ידבר אל בני ישראל ויקחו אליך בני ישראל יקחו ואין העובדי כוכבים יקחו לא סלקא דעתך דקתני סיפא (י)וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן ואי סלקא דעתך כדתני שילא בשלמא פרה כתיב בה קיוהה אלא כולהו קרבנות כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

כג.

רבינא אמר הא אבתחילה הא דיעבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דצטמוך לית להו ההוא שניא דלעיל דאדס חס על צהמתו כו' מדמהדרי אשניא אחרינא ומימה א"כ מה יתרונו משני המשניות שנהגו למכור מוכרין דלעיל צפ"ק (דף יד:). ואין לומר שיתרונו כשנוי"א קמא דרצ דלעיל צמקוס שהחירו למכור החירו ליחד דלא נחשדו ארביעה כיון דלא קס דלף רצ הדך ציה משום טעמא דפרש"י וי"ל דודאי צין רבינא צין רבי פדת אית להו שניא דעובד כוכבים חס על צהמתו לענין שלא יאסור למכור להם צשום מקוס ואף צמקוס שנהגו שלא למכור נמי ליכא איסורא אלא מנהגא כדפרישית מיהו מיסתבצר להו דלענין קרבן יש לנו להחמיר ולאסור אף צמקוס שמוכרין ולא לסמוך על אותו טעם דעובד כוכבים חס על צהמתו אי לאו טעמא דיעבד לרבינא ולר' פדת דמוקי לה כרבנן דלא חיישין לרביעה כלל וא"ת ור' יוחנן דמשני לקמן (דף כד:) גבול יש לה פחותה מצת שלש נעקרת צת שלש אינה נעקרת מה יתרוך מההיא דמקוס שנהגו למכור מוכרין משמע כל צהמות אפילו יתרות על שלש ועוד דפחות מצת שלש נמי היה לו לאסור שמה תשהה אכלו עד שתהיה צת ג' וירעננה וי"ל דכן פירוש דצרו פחותה מצת ג' ודאי נעקרת וצת ג' רוצ הפעמים אינה נעקרת אצל אינו ודאי כ"כ הילכך צמקוס שנהגו מוכרין אפילו צת שלש דעובד כוכבים חס לפי שאינו יודע צודאי דוואג שלא תעקר ולענין קרבן מוקי ההוא דלוקחין צפחותה מצת ג' ולא מיציעיא צמקוס שמוכרין דשרי ליקח אלא אף צמקוס שנהגו שלא למכור לוקחין לקרבן כיוון דודאי נעקרת חיים עלה ולא רבעה ומה שנהגו שלא למכור משום חשש דרביעה לאחר שלש כדפרשין אצל צת שלש אין לוקחין דאינה נעקרת כ"כ צודאי דא"כ היכי מוכח דשריא דיעבד דלמא רבינא אמר לא קשיא הא אבתחילה הא דיעבד ומנא תימרא דשאני בין לכתחלה בין לדיעבד דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שחשודין על העריות ורמיניהו (א)האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה לבעלה אלא לאו ש"מ שאני לן בין לכתחלה לדיעבד ממאי דלמא לעולם אימא לך אפילו דיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמתיירא משום הפסד ממוןו תדע דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה (ו)תו לא מידי רבי פדת אמר לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן (ד)דתנן גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים וחכמים צמיתירין מאי לאו בהא קמיפלגי דר"א סבר חיישין לרביעה ורבנן סברי גלא חיישין לרביעה ממאי דלמא דכ"ע לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דרבי אליעזר כדרב יהודה אמר רב (ז)דאמר ר' יהודה אמר רב יהניח עליהן עודה של שקין פסלה ובעגלה עד שתמשוך בה מר סבר חיישין ומר סבר לא חיישין לא ס"ד משום ניהא פורתא לא מפסיד טובא ה"ג לימא משום הנאה פורתא לא מפסיד טובא התם יצרו תקופו ודלמא דכולי עלמא לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דר"א כדתני שילא דתני שילא מ"ט דר' אליעזר ידבר אל בני ישראל ויקחו אליך בני ישראל יקחו ואין העובדי כוכבים יקחו לא סלקא דעתך דקתני סיפא (י)וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן ואי סלקא דעתך כדתני שילא בשלמא פרה כתיב בה קיוהה אלא כולהו קרבנות כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא

פסל דרבינא, מנצח אתהעובדי כוכבים, במוזיאון תל אביב

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פ"ח מהל' אסורי ביאה ה' ל סמג לאון קנא עוש"ע אה"ע ס' ז עניף יא:
ב ב ג ד מיי פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז סמג לאון עטו:

רבינו הגנאל

ופריק רבינא לא קשיא מתני' לכתחילה אין מעמידין לוקחין ואין חוששין דלמא רבעה מרתנן לא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ותנינן האשה שנחבשה על ידי ממון מותרת לבעלה מאי לאו לכתחילה לא תתיחד ואם נתיחדה דיעבד אין חוששין לה. ודחינן לה שני הכא דמתיירא לבוא עליה משום הפסד ממון. תרע שהוא כך דקתני סיפא נחבשה על ידי נפשות אסורה לבעלה כיון דאין לו ממון עליה ודאי בא עליה. ר' פדת משני מתני' ר' אליעזר היא דאסר והא דתני לוקחין רבנן בשרו. דתנן בפרה בפי' שני גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה ניקחת מן העובדי כוכבים והכמים כמשירין. ודחינן ודילמא ר' אליעזר ורבנן לאו משום דחיישי לרביעה אלא דכ"ע לא חיישי לרביעה דיעבד כרבינא ואין חשודין בפרה אלא משום מלאכה כדרב דאמר הניח עליה בפרה אדומה עודה של שקאין פסולה. פי' עודה חבק מצוייר (א) של ערייס שאוגרין אותה בבהמה ורומה לעיל שפוסל את הפרה. ר' אליעזר חייש ורבנן לא חיישי (ובעגלה) [ובפרה] כתיב אשר לא עלה עליה עול משעה שועלה עליה פסלה. ובעגלה כתיב אשר משכה ומוקרין בפרה כיון טעמיהו דרבנן דלא חיישי משום עודה של שקאין. דמשום ניהא פורתא לא מפסיד טובא. דאמר דלמא מרגשי ישראל ולא זבני לה הכא נמי בשאר בהמות ניהא משום הנאת רביעה לא מפסיד טובא ואפילו לכתחלה ליכשור. ודחינן גבי רביעה יצרו תקפו. והדרינן לטעמא אחריחי ודלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה כלל. (ז)ר' אליעזר בר שילא דתני מאי טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה מישאל יקחו ולא מן העובדי כוכבים. ודחינן לא ס"ד דתנינן וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות. וכי כל קרבנות מי כתיבא בהו קיוהה. ודלמא לא פליגי רבנן על ר' אליעזר

- ↑ עיי בערוך ערך עד החשעי מש"כ בשם גאונים וי"ל בפירוש עודה ע"ש.
- ↑ גלה דליל וטעמא דריא כדמי שילא דמי שילא מי"ט דר"א וכו'.

פסל דרבינא, מנצח אתהעובדי כוכבים, במוזיאון תל אביב

מסורת הש"ס

(א) [קדושין לא. ע"ש], (ב) [מוספת' דפרה פ"ב ה"א], (ג) [שבת כט: וס"ג], (ד) כהנדרין פ. תמורה ל:, (ה) תמורה שם [למקן מו:], (ו) [תמורה ל: ע"ש ל"ע ועי' מוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרין], (ז) [גטיל כג: ע"ש], (ח) [זבחים קטו:], (ט) [שמות כה:], י [ויקרא פרשתא ב:], (ס) [ג"ל ערביה], (סא) [נלקמן מט. ובפסחים כ: מ:],

תורה אור השלם

- אבני שהם ואבני מלָאִים לְאֹפֶד וְלִחֹשֶׁן; שמות כ ה
- וְאֲבָנֵי שֹהֵם וְאֲבָנֵי מִלָּאִים לְאֹפֶד וְלִחֹשֶׁן; שמות לה ט
- כָּל צֶאֱן קָדָר יִקְבְּצוּ לָךְ אֵילֵי בְּרִיית יִשְׂרָאֵל וְעֵץ יַעֲזֹר עַל רִצְוֹן מִזְבְּחֵי וּבֵית תַּפְאֲרָתִי אֶפְאֵר; ישעיהו י ה
- כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֵל עַמִּים שֹׁמֵר בְּרִיתָהּ לְקָרֵא בְּלִם בְּשֵׁם יי' לְעִבְדוֹ שְׂכֵם אֶתֶד; צפניה ג ט
- וְאִמְרוּ מִשָּׁה בַּם אֶתֶּה תַתֵּן בְּיָדֶנּוּ וְבָחִים וְעִלּוֹת וְעִשְׂתִּינוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ; שמות יב כה
- וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מִשָּׁה עִלָּה וְחֻבְחִים לְאֵלֹהִים וְיָבֹא אֶתְהֵן וְכָל זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַבְל לָחֵם עִם חֹתֵן מִשָּׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים; שמות יח יב

הגהות הב"ח

- (א) גמ' תרמי אית ליה אית ליה (ב) ליה (ג) תוס' ד"ה ואבני וכו' דהדר ערביה דבאבני:

לעזי רש"י

פור"ק אכסדרה.

מוסף רש"י

בששים רבוא שבר.
היה משתכר בה ששים ריבוא דינרי זהב (קדושין לא.).
תחת מראשותיו של אביו.
(הוא סן (שש).
משם ראיה.
בתמיה (סוכה כח.).
וולד הנוגחות אסורה.
בהקרינה כגון שנגמה על פי עד אחד או על פי הנעלים דמתפארל לנגוה ולא להדיעו (סנהדרין פ. ע"י).
כל הפסולתין לגבי מזבח.
כגון מוקצה ועטרי (קדשן סו.).
כל צאן קדר.
קדר ישמעאל, וכתיב יעלו על עזין מוצמי, אלמלא בשאר קרננות נמי שרי (עירובי כב.).

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

בששים ריבוא שבר. ששים ריבוא דינר היו רוזין ליתן לו ריוח:

לא זיערו. להקילו משנתו: **אבני שהם הפסיק הענין**. מדלא

כתיב ואבני שהם דכתיבי בכולהו וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ועורות (‏הפסיק הענין ולא קאי אויסקו: והא ואבני מלואים כפיז

בששים רבוא שבר רב כהנא מתני בשמונים רבוא והיו מפתחות מונחות תחת מראשותיו של אביו ולא צערו ¹אבני שהם הפסיק הענין והא ²ואבני מלואים כתיב דהדר ערביה ועוד קתני סיפא ⁶לשנה אחרת גולדה לו פרה אדומה בעדרו נכנסו חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי עכשיו איני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל אבא התם על ידי תגרי ישראל זבון ורבי אליעזר לא חייש לרביעה והתניא ⁷אמרו לו לר' אליעזר מעשה ולקחוח מן העובד כוכבים ודמא שמו ואמרי לה רבין שמו אמר להן רבי אליעזר ⁸משם ראייה ישראל היו משמרין אותה משעה שנולדה רבי אליעזר תרתי אית ליה ⁹ קיחה וחייש נמי לרביעה אמר מר ישראל היו משמרין אותה משעה שנולדה וניחוש דלמא רבעי לאמא כי הוה מעברה ⁷דאמר רבא ״וולד הנוגחת אסורה היא וולדה נגחו וולד הגרבעת אסורה היא וולדה גרבעו אימא ישראל היו משמרין אותה משעה שנוצרה וניחוש דלמא רבעוה לאמא מעיקרא ¹⁰דתנן ״כל הפסולין לגבי מזבח ולדותיהן מותרין ותני עלה ר' אליעזר אוסר הניחא לרבא דאמר רבא אמר רב נחמן ¹¹מחלוקת כשגרבעו כשהן מוקדשין אבל כשהן חולין דברי הכל מותרין אלא לרב הונא בר חיננא אמר רב נחמן מחלוקת כשגרבעו כשהן חולין אבל כשהן מוקדשין דברי הכל אסורין מאי איכא למימר אימא ישראל היו משמרין אותה לאמא משעה שנוצרה וניחוש דילמא רבעוה לאמא דאמא כולי האי לא חיישינן אמר מר ישראל היו משמרין אותה משעה שנוצרה מנא ידעינן אמר רב כהנא כוס אדום מעבירין לפניה בשעה שעולה עליה זכר א"ה אמאי דמיה יקרין הואיל ושתי שערות פוסלות בה ומאי שנא דידהו אמר רב כהנא במוחזקת יתיב ר' אמי ורבי יצחק נפחא אקלעא דר' יצחק נפחא פתח חד מינייהו ואמר וכן היה ר"א פוסל בכל הקרבנות כולן פתח אידך מינייהו ואמר ״מאי אותיבו ליה חברוהי לר"א ³כל צאן קדר יקבצו לך וגו' אמר להן ר"א כולם גרים גרורים הם

לעתיד לבא אמר רב יוסף מאי קרא יכי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' אמר ליה אביי ודלמא מעבודת כוכבים הוא דהדור בהו אמר ליה רב יוסף לעברדו שכם אחד כתיב רב פפא מתני הכי ורב זביד מתני הכי ותרווייהו אמרי וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות ותרווייהו אמרי ומאי אותיבו ליה חברוהי לרבי אליעזר כל צאן קדר יקבצו לך וגו' אמר רבי אליעזר

בר. עין משפט נר מצוה

ואבני מלואים כתיב דהדר ערביה. לפ"ה משמע דזה הפסוק צויקחו לי תרומה ומתחלה היה דוחה אבני שהם הפסיק הענין והדר מקשה והא ואבני מלואים כתיב דהדר ערביה שגם אבני שהם נקרא בהם ויקחו ומימה דלטו בתר דכתיבי אבני שהם להפסיק הענין לא יכתוב שום וי"ו צפסקוס ועוד קשה אי חשבי עירוב מקראות צבי האי גוינא א"כ פ"ק דשבועות (דף י.) דתנן ר"מ אומר כל השעירים כפרתן שזה ומפיק ליה בגמרא מדכתיב ושעיר ופריך עזרת ויוה"כ דלא כתיב צה ושעיר מאי איכא למימר ומאי פריך הא כיון דצטוקות דצתריה כתיב ושעיר נמי הדר ערביה לכן נראה דהאי מעשה דדמא בן נמינא לאו צאבני שהם הוה אלא צאבני חשון ואע"ג דאמר בגמרא צקשו ממנו אבנים לאפוד קרי י"ל כיון שחשן מחובר לאפוד קרי אפוד וכן משמע צירושלמי דפאה דמייתי האי עובדא דדמא בן נמינא גצי פסס אחת אצדה ישפה מצנינמן והכי פריך הכא והא כתיב אבני מלואים (ב) והדר ערביה וצאבני מלואים מיהא דכתיב וי"ו לדרוש צהו ויקחו וינחא נמי מהיא דפרק קמא דשבועות (דף י.) דכיון דכתיב ושעיר צטוקות נימא דצההוא ¹ מרביה קרא ור"ס גרס והא ואבני הדר ערביה וקאי אההוא דפרשת ויקהל דכתיב קחו מאתכם תרומה וכתיב ואבני שהם ואבני מלואים הכל צווי"ן צלא שום הפסק:

ור"א ר"א חייש לרביעה והא תניא אמרו לו וכו'. הוה מני לאקשויי מההיא דוכן היה ר"א פוסל בכל הקרבנות אלמא חייש לרביעה אלא ניחא ליה לאמאי מההיא מעשה דקיימי' עלה:

וניחוש דלמא רביעה לאמא. הא דלא פריך דלמא עלה עול על אמה והיא ואמה נשא עול דא"כ לא אשכחן פרה שלא עלה עול על אמה דתנן (פרה פ"ב מ"ד) עלה עליה זכר פסולה: **ותנני** ע"ה ר"א אוסר וכו'. לאו דוקא אכל הפסולין קאי דהא אתנן פסול לגבי המוצא ואמרין צמרובה (צ"ק סו. וסס) דצין לצ"ש וצין לצ"ה ולדות של אתנן מותרים ואין לומר דר"א פליג עלייהו: **ישראל** היו משמרין לאמא משעה שנוצרה. תימה לאכ נמי אמאי אינס כריכיס לשמור דאליעא דר"א קיימינן דאית ליה ⁶ זה וזה גורס אסור וי"ל כיון דטעמא דאמר נמי אינו אלא משום דצוא מילתא כדאמרין צקוף תמורה (דף ב:) ומהאי טעמא אמרי' דגרבעו כשהן חולין מותרין דכיון דאשמתו לא צו"א מילתא הכי נמי צנרצע האכ לא מינכרל ולא צו"א מילתא: יתרו

כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא ומאי קראה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' מתקיף לה רב יוסף ודלמא מעבודת כוכבים הוא דהדרי בהו א"ל אביי לעברדו שכם אחד כתיב מיתיבי ⁵ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות קודם מתן תורה שאני ת"ש ⁶ויקח יתרו חתן משה עולה וזבחים לאלהים יתרו נמי קודם מתן תורה הוה ⁷הניחא למ"ד יתרו קודם מתן תורה הוה אלא למ"ד יתרו

יב א מיי פ"ג מהל' אסורי מצות הלכה יב יג ופי"ח מהל' סוף ממון הלכה יאן סמג סוף גלחין שטו:

ב ג מיי פ"ג מהל' אסורי מצות הל' יב סמג שם:

רבינו הגנאל

והנה בענין האפוד כתיב בהו ויקחו לי תרומה והיאך בקשו לקנותם מעובד כוכבים. ופריקנן כיון דלא כתיב ואבני שהם. דאמר' ואי' מוסיף על ענין ראשון אלא אבני שהם הפסיק הענין שכתוב בהו ויקחו. ומקשינן (ל)הא בויקהל משה כתיב קחו מאתכם תרומה. וכתיב התם ואבני שהם ואבני מלואים. ועוד הנה קנו ממנו פרה אדומה. ומקשינן (3) היאך א"ר אליעזר שקנה פרה אדומה מעובד כוכבים. ופריקנן (וז) דמא בן נמינא זו הפרה לא גולדה לו מפרה שלו אלא מתגר ישראל זבנה וישראל היו משמרין את אמה משעה שנוצרה. ור' אטורה. ואי אמרת ניוחש דליעזר לטעמיה דחייש לרביעה דפרה ולרביעה דאימיה. דסבר ולד נרעצת אטורה. ואי אמרת ניוחש לאמה דאמה. כולי האי לא חיישינן. ומנא ידעי דמשמרי לה. אמר רב כהנא כוס אדום מעבירין לפניה בשעה שעולה עליה זכר. אי הכי אמאי דמיה יקרין הואיל ושתי שערות שחורות פסולות בה. ומאי שנא בדידהו אןן נמי נעבדי. אמר רבינו במוחזקת. וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן. אמרו לו והא כתיב כל צאן קדר יקבצו לך וגו'. אמר להן כולן גרים הם לעתיד לבוא. אמר רב יוסף מהאי קרא לקרא כולן בשם ה' ולעברדו שכם אחד

(א) עי' בתוס' כאן ד"ה ואבני. שהציאו גירסא רבעי צוה. (ב) נראה דל"ל הא אמר ר"א דאסור לקנות פרה אדומה כו'.